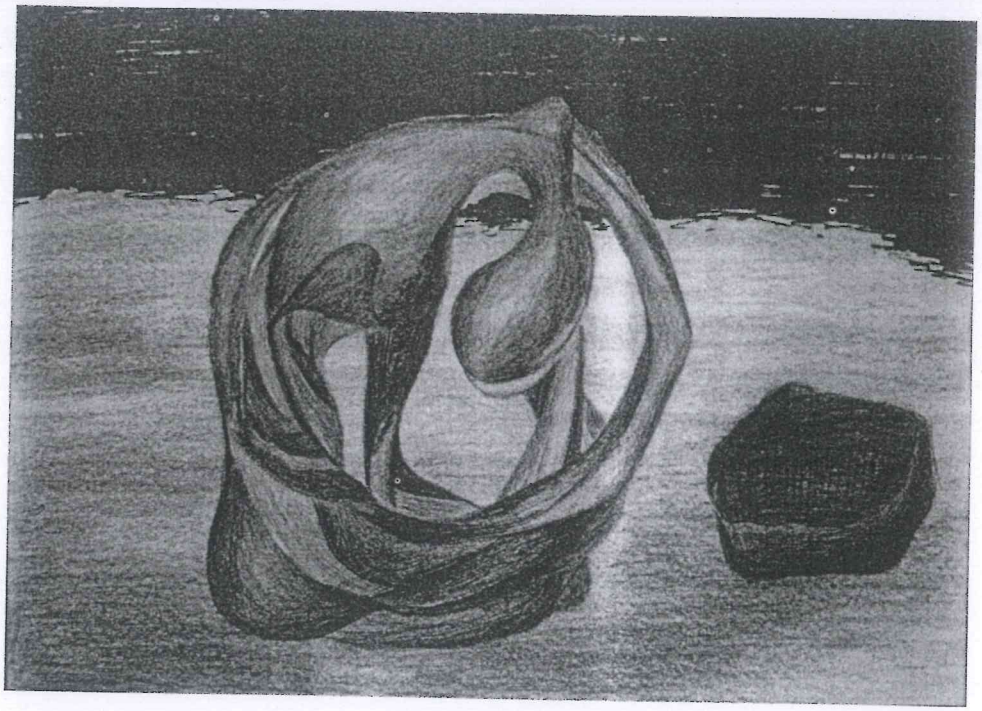
kurşun kalem

Mart - Nisan 2013
Sayı : 22
İki Aylık Edebiyat Dergisi
5 Lira

Dilek Değerli

Şiiri Sokağa Çıkarmalı(mı?) Elinden Tutup
Nevzat Konşer

DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ: Nevzat S. Sezgin, Arife Kalender, Hülya Soyşekerci, Dilek Değerli, Zeliha Akçagüner, Oya Uslu, Azime A.Yazıcı, Buket Akkaya, Nilüfer Altunkaya, Emel Kayın, Nalan Yılmaz, Handan Gökçek, Nesrin Z.İnankul, Gönül Çatalcalı, Belma A.Uğurlu Söyleşi:Gülsüm Cengiz-Nevzat S.Sezgin-Popüler Kültür ve Kadın:(Moda ve Kadın)Buket Akkaya (Moda Can Yakar) Mine Ömer - Ergin Günçe İçin: Ülkü Başsoy - Şiir Görür Penceresi: Efnan Dervişoğlu, Şiir Bahçesinin Genç Yolcuları: Bülent Güldal

Öykü: Kaza: Korkut Kabapalamut - Kırlangıç Büyüsü: Vicdan Efe - Hesap: Cengiz Kara
Sarkaç: Lale Dilligil

Şiir:

Memed Arif B. - Ahmet Günbaş - Özgen Seçkin - Arzu Ayçiçek - Güney Özkılınç - Nevzat Konşer
Atila Er - Ersan Erçelik - Eşref Karadağ - Öztekin Düzgün - Turgut Baygın - Samet Altıntaş
Şerif Temurtaş - Fatma Akilhoca - Ünsal Çankaya - Ümran Ersin - Ayfer Cengiz - Barış Gülereşi
Ali Rıza Gelirli - Pelin Özer

Kurşun Kalem Kitap: A. Ertan Mısırlı'nın " Ölümsüzler Günü" - Koray Feyiz
Nesrin İnankul'dan Gülyaşı - Cevdet Yüceer

kurşun kalem edebiyat dergisi

Sahibi, Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni : Emine Ömer

Görsel Yayın Danışmanı: Prof. Dr. Bedri Karayağmurlar

Bu Sayının Kapak ve İç Sayfa Resimleri: Dilek Değerli

Yönetim Yeri : 1832 sokak No: 28 / 8 Karşıyaka İzmir Tel: 0 232 36719 20

İletişim Adresi: P.K 25 Karşıyaka / İzmir Elektronik Posta Adresi: kursunkalem2009@gmail.com

Abone Koşulları: Yurtiçi Yıllık 25 TL Yurtdışı 25 Euro

Posta Çeki Hesap No: 5345863

Banka Hesap numarası: Nezih-er Yayın Dağ. Paz.Ltd.Şti Garanti Bankası Karşıyaka Yenigirne şubesi Şube kod:1283 Hesap no:6299964 İBAN NO: TR82000 6200 12830000 6299964

Tasarım Dizgi : Perihan Ömer

Basım Tarihi: 27 Şubat 2013

Baskı: Birleşik Matbaa Ltd Şti. 5006 Sokak No:9 Çamdibi/İzmir Tel:0 232 433 68 66

Dağıtım : Nezih-Er Yayın Dağ. Paz. Ltd.Şti www.neziheryayinlari.com

kurşun kalem'de yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarına aittir Gönderilen yazılar iade edilmez.

Dergide yer alan yazı, şiir ve fotoğraflar izin alınarak ve dergi ismi imlenerek yayımlanabilir

kurşun kalem ticari kazanç amacı taşımaz

ISSN 1309-0623

Sunu

Merhaba

De Beauvoir'e göre "İnsan kadın doğmaz: sonradan olur." Küçük yaştan itibaren öğretilenler, gelenek ve kültürün birikimleri geleceğin kadınlarını şekillendirir. Kalın çizgilerle sınırları çizilidir kadınlığın. Erkek çocuklar ise olabildiğince özgür ufukların temsilcileri olduklarını öğrenerek büyürler. Sınır çizgisi taşımayan özgür bir alandır erkeklik. 'Kadınlığın ilk adımı' küçük yaşta aile içindeki ayırımcılıkla şekillenmeye başlar. Erkek çocuk ve kız çocuk için ayrı ayrı, aile içi eğitimler farkında olarak veya olmayarak uygulanır. Eğitimli anne - babalar kısıtlayıcı etmenleri kavrayarak, çocuklarını yetiştirirken, töre ve davranışların, kültürel kalıntıların, her çeşit alışkıların hayatımızdaki konturlarını tamamen silmeseler de rengini açarak, içinde bulundukları zamanın birçok yeniliğini çocuklarına sunarlar. Kuralcı anne baba rolünden sıyrılarak, kız -erkek çocuk ayrımını ortadan kaldırsalar da büyük çoğunluğa baktığımızda, kadın ve erkek ayrımcılığı bugüne kadar gelmiştir.

Kız çocuklarına ilk ayırım, korumacılıkla, aileden başlar. Kız çocuklara 'ev içi oyunlar' kurgulanır. Oyuncak tabaklar, oyuncak fincanlar, fırın, bebek,ütü vb. Şehir merkezli kız çocuklarında durum böyleyken, köy merkezli çocuklar da tıpkı şehirlerdeki kız çocukları gibi ev içi oyun kurguları ile çok küçük yaşlardan anneliğe hazırlanırlar. Ekonomik bağımsızlığı olmayan ev kadını modeli benimsetilir. Bu şekilde yetiştirilen kız çocukları evlenirken, aileleri tarafından eşlerine teslim edilirler. Kadının ekonomik olarak kendi ayaklarının üzerinde durmaması, iktidar ve güç sahibi erkeği değerli kılar. Kadının evdeki çalışma saatlerinin manevi değeri çoğunlukla göz ardı edildiğinden kadın, evde muhtaç bir birey konumundadır. Ekonomik bağımsızlığını kazanan kadınlar ise eve döndüklerinde kendilerini bekleyen ev işlerini tek başlarına omuzlamaktadırlar. Erkek ev işlerinden veya yemek pişirmekten sorumluluk duymuyor. Çok az ailede kadın - erkek eşitliği sağlansa da birçoğunda, yemek, ev işi yine çalışan kadının omuzlarındadır. Evdeki sorumluluklarından haberdar olan ve yerine getiren erkek ise ailesinin mutluluğundan sorumlu olduğunun bilincindedir. Hayatın birinci maddesi her doğan kadın veya erkeğin gelecekte sorumluluklar yüklenebilecek şekilde yetişmesidir. Akıl ve zeka bize mutlu yaşamın sırlarını önerendir. Kadın ve erkek hem ekonomik hem manevi olarak birbirini tamamladığında mutlu ailelerin çocukları da mutlu gelecekler için doğacaktır.

Sanatın estetiği, yaşamın vazgeçilmezliğindeki estetiktir. Hayatımızın estetiği, kadın ve erkeğin,dolayısıyla tüm insanlığın mutluğundan başka bir şey değildir. Mutluluk, gülümseyiş, sevmek, saygı duymak, önemsemek, vicdanlı olmak, aşık olmak vd. hepsi de hayatımızın estetiğidir. Kadın, dünyamız için erkek kadar önemlidir. Sanatın, çalışma hayatının, yaşamın parçasıdır kadın. Tek bir günde kadın emeğini anımsamak, ve kadınlar üzerine düşünmek, yazmak, fikirler üretmek, erkeğin bir yıl daha egemenliğini kabul etmekten öteye bizi götüremez...

23. sayımızda görüşmek üzere... ■

Mine Ömer

DENİZ GÖRMESE DE ŞİİR GÖRÜR PENCERESİ

Efnan Dervişoğlu

"Her gün, günbatımına yakın, üst katın sokağa bakan penceresinin önüne oturuyor. Perdeyi açıyor. Elinde, her seferinde küçük, yeşil bir dal (örneğin, ıtır) ya da bir çiçek (bir gonca gül ya da bir karanfil) sokağa bakıyor, yolunu beklediği biri varmışçasına.

Her gün, hemen hemen aynı saatte (diyelim 17:25) genç bir adam, yağmurlu günlerde şemsiyesi, soğuk günlerde yakası kalkık paltosu, evin önünden geçip gözden kayboluyor."[1]

Ferit Edgü'nün "Penceredeki Kadın" öyküsü, bu iki paragrafla başlıyor. Edgü'nün yeni kitabı *Giden Bir Kedinin Ardından*'daki "Barok Öyküler"in sonuncusu olan bu öykü, yer aldığı sayfaya gelene dek yanıma uğrayan, kimisi sokulan şiirlerin, şöyle uzaktan el edip yüz vermediğim onca şiirin öcünü alır gibi, "gelin gelin, bu 'bellek' karıştırılmaya müsait" demişim gibi, biri gidiyor biri geliyor şiirlerin.

"Pencere, en iyisi pencere; / Geçen kuşları görürsün hiç olmazsa; / Dört duvarı göreceğine."[2] dememiş miydi Orhan Veli, "İçerde"sinde?.. . Cahit Sıtkı Tarancı, "... yeter ki / gün eksilmesin penceremden" demiş de "her mihnet"i kabul etmemiş miydi?[3] "Yaz kış yeşil bir saksı ıtır pencerede", ne güzel duruyordu "Fahriye Abla"da ve Dıranas'tı yine "Serenad"ında, "Pencereden bir gül attığın zaman / Işıkla dolacak kalbimin içi"[4] diyen. Ahmed Arif'in penceresi "kör"dü; şair, "Dağlarına bahar gelmiş memleketimin" demişti de "Haberin var mı?" diye sormuştu pencereye;[5] onun da adı "İçerde". Böyle ne çok pencere açılıp kapanıyor şiirimizde; güneşli gündüzler, kederli akşamüstleri biriktirmek de okura düşüyor.

Pencereler, kurduğumuz yapıların vazgeçilmez öğesi. Süzebildikleri kadar ışığı odalara yansıtırken hava almamızı, biraz olsun ferahlamamızı sağlarlar. "Aydınlığın rasgele aracı, değil, *dosdoğru aydınlıktır* pencere" diyen Nermi Uygur, "Pencereler" başlıklı yazısını şöyle sürdürür: "Özünde vardır bu onun, kayırmadan edemez aydınlığı. Hava, genişlik, yaşam demektir pencere. İnsan oldum olası su, ateş, toprak gibi vazgeçilmez bir yaşam-öğesidir. Gelgelelim doğa vergisi değildir pencere, insan yapısıdır. Kentleşme sürecinin anlamlı bir göstergesidir."[6]

Pencereler, bazen habercidirler; karşı apartmana yeni taşınan kiracıları, hep aynı saatte yürüyüşe çıkan uzun boylu ihtiyarı, ikinci katın balkonundaki çamaşırların neden hâlâ toplanmadığını merak edenleri elbet bir gün bilgilendirirler. Meteoroloji uzmanı olurlar bazen; ne giyeceğini şaşıran kararsızlara, yağmura hep şemsiyesiz yakalananlara rapor verirler; ama en çok ışıkçıdırlar kanımca. Bu, yakışır onlara.

Diyelim, uykunuz kaçtı; gecenin körü; neredeyse sabah olacak... Okuyorsunuz, televizyona bakıyorsunuz; olmadı, buzdolabına yöneliyorsunuz. Karşı apartmanda bir ışık. "Bunlar hep gececi" diyorsunuz; aslında birbirinizin ışığını görüyorsunuz pencerelerde. Mutfağa, salona giriş çıkışları bile görebiliyorsunuz, kimi zaman. "Ders mi çalışıyor, sınava mı hazırlanıyor; yoksa yaşı ilerledikçe uykusu azalan bir emekli mi?" diye kurarken "tek"liğinizi unutuyorsunuz.

"Evlerin pencereleri, içlerinde yaşayan insanların henüz açılmamış falıdır" der Enis Batur, "Pencere Kimdir?" başlıklı yazısında.

"Rüzgârın, rüzgârların yönü, ışığın seyri; açıklık ve daralan açılar pencerenin trigonometrisini çizer. Tek kanatlı, çift kanatlı, kapalı, kör, kepenkli, eğik camlı, çift camlı, küçük karelere bölünmüş pencere gördüğünüz zaman durup mevsimleri, seheri ve akşamı, uzunlu kısalı yağmurları dinlemeniz gerekir."[7] diye salık verir. Bana kalsa, özellikle kış günlerinde; yağmurlu, karlı havalarda pencerenin yanında oturmak, kitap ya da dergi sayfalarında gezinmek gibisi yoktur. Sık sık dışarıyı yoklayan gözlerimin bu saadet dakikalarını, sadece, Türkan Şoray'lı bir filmle değiştirebileceğini bilirim.

"Sarı bir zambak açtı / Karanlığın bahçesinde pencerem / Geceyi odamda geçirmek için / Bir ağaç cama vuruyor".[8] Oktay Rifat'ın "Pencere" şiiri, bu dörtlükle başlar. Dünyanın olağan görüntülerini coşkuyla karşılayan anlatıcı, doğayla arasındaki güçlü bağı okura da hissettirir: "narin ağaç", "gafil köpeğim" tamlamalarıyla yürüyen şiir, "Bulutlar şimdi insanların koynunda / Sabahleyin savuşurlar bacadan" dizeleriyle son bulur. Sözü edilen her öğenin dış dünyaya ait olduğunu düşünecek olursak "sarı bir zambak", ay - ay ışığı olarak yorumlanabilir ya da ➡

ağacın bile girmek istediği oda, sarı ışığını yaymaktadır karanlığa; böyle de yorumlanabilir.

Gözün gözle, sözün sözle buluşmadığı evlerde; gittikçe büyüyen, büyüdükçe de ağır gelen bir yalnızlık duygusu çöreklenir insanın içine. O zaman iyi gelir pencere. Kaç öğün alınması gerektiği konusunda doktora danışmaya gerek yoktur. Işık da aydınlık da onlardan süzülecek umut da pencerenin diğer yanındadır çünkü. Savaşlar olmamış, kıtlıklar yaşanmamış gibidir; içerideki yalnızlık, onca kötülükten daha önemsiz değildir.

"Pencerede oturan kız / Gözlerinde yorgunluğu / Bir bezginlik içinde / Gün bitmek bilmiyordu // Dönmüş evdekilere sırtını / Omuzlarında bir yük gibi / Dünyanın yalnızlığı // Pencerede oturan kız / Hep böyledir pazarları / Akşamı bekler / Eli alnına dayalı"[9]

Behçet Necatigil'in 1949 tarihli "Boşluk" şiiri, genç bir kızın bu yalnızlığını anlatır bize. "Yüzüne saçları gibi yaymış kederi", öylece durup "sokaktan geçenleri" seyreden kızın içinin sıkıldığını duyarız. Edward Hopper'ın resimlerindeki kadın figürlerini çağrıştıran bir duruşu vardır, genç kızın. Belki biraz saçlarını koyulaştırabiliriz, dudaklarına kırmızı ruj da yakıştırmayız pek. "Çalışan kızlardan olmalı" diyor Necatigil, "yorgunluk" ve "yalnızlık" içinde.

Pencere, evet, "en iyisi pencere". Kuşlar geçer -bazıları konaklar da üstelik- çocuklar okula gider, bir badem ağacı acayip güler, belli mi olur?.. Duvarları örenler, pencereleri eksik etmezler.

"Kuş kaç kez öttü / Kaç kez dışarı sarktım / Kaç kez el salladım sana / Biliyor musun pencere / Akşam kaç kez öptü seni / Güneş kaç kez sarıldı"[10]

Gültekin Emre'nin "pencere"si, iki yakalı bir pencere; şiirdeki anlatıcı, üç ayrı yaşta çıkar karşımıza: İlkinde cinsiyeti belli değildir, yaşı hiç değil, her kim okur ise belki onun yaşında. İkincisinde, bir erkek çocuğu; arada bir annesini yoklayan. Mazgala düşürmeden bir şey atacak arkadaşlarına; öyle bir çocuk; cin oğlu cin bir bakış, yüzünde. İkinci yakada; yani pencerenin dışarıdan görünüşünde, okur, daha da özgürleşir. El sallanan, pencere de olabilir, penceredeki de; bir okur, soru soranın, gencecik bir adam olduğunu düşünür. İki yakası bir araya gelmiş bir şiir ve sadece altı dize, "Pencere".

Yaz günlerinin akşamüstleri, eski zamanların bildik renkleriyle, tanıdık kokularıyla hazırlar bizi geceye. Hava kararmadan önce evde olmaları istenen çocukları, üstleri başları kirli, kapı önlerinde ve "beş dakika daha" nöbetleri içinde görmek mümkündür. Bilgisayar başında değillerse eğer. Kızartılmış patlıcanlar ve biberler, domates-sirke ya da sarımsaklı yoğurt beraberliklerini düşleten kokular yayarken, pencerelerde yorgun kadınlar, "Gel artık!", "Baban kızıyor!" nidalarıyla görünüp kaybolurlar. "Pembeleşinceye dek" kavrulması önerilen soğan, tencerede uzun süreli bir yalnızlığa terk edilmişse eğer, "Yine biri yemeği yaktı." denecektir evlerin birinde;

GÜNEY ÖZKILINÇ

Doğduğum Ev

İnse gün
Çelse beni
Gitmem!

Doğduğum evde
Uyudum

Uyanmasam ne!

pencereler açıktır çünkü akşamın serinliğine. "Pencere" şiirinde şöyle diyor Sunay Akın:

"Kokusu mahalleye yayılsın / diye yaptığı yemeklerin / akşamüstleri / açık tutar penceresini / yeni gelin"[11]

Şimdi, pencerelerde olmak bu kadar keyifli mi; "güvenlik"li siteleri, "residence"ları bu kadar bol bir ülkede? Bir örnek toplu konutlar hangi düşe çağırabilir bir çocuğu? Ama doğa bize inat yeniliyor kendini. Güneş doğuyor her sabah; güvercinler gümüş rengi, damlarda; çiçekler açmaya, ağaçlar boy vermeye devam ediyor, yağmur yağıyor ve denizler, büyük bir gizemi barındırıyor, pencerelerde. "Pencere, en iyisi pencere".

Ferit Edgü'nün öykülerine gelince... "Penceredeki Kadın"dan sonrasına devam edecektir okur. ■

1-Ferit Edgü, *Giden Bir Kedinin Ardından*, Notos Kitap Yayınevi, İstanbul 2013, s. 42.
2- Orhan Veli, *Bütün Şiirleri*, Can Yayınları, İstanbul 1984, s. 158.
3- Cahit Sıtkı Tarancı, *Otuz Beş Yaş*, Can Yayınları, İstanbul 1988, s. 125.
4- Ahmet Muhip Dıranas, *Şiirler*, Adam Yayınları, İstanbul 1993, s. 18, 63.
5- Ahmed Arif, *Hasretinden Prangalar Eskittim*, Cem Yayınevi, İstanbul 1990, s. 6.
6- Nermi Uygur, *Yaşama Felsefesi*, Ara Yayıncılık, İstanbul 1989, s. 155.
7- Enis Batur, *Kediler Kralları Bakabilir*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990, s. 123-124.
8- Oktay Rifat, *Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler*, Adam Yayınları, İstanbul 1982, s. 48.
9- Behçet Necatigil, *Sevgilerde*, Can Yayınları, İstanbul 1991, s. 64.
10- Gültekin Emre, *Küçük Deniz*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2009, s. 227.
11- Sunay Akın, *Makiler*, Çınar Yayınları, İstanbul 1997, s. 14.